

KATEKISMUS KOULULAISILLE

Mervi Tiilikainen
Opinnäytetyö, syksy 2010
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä Kauniainen
Sosiaalialankoulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
kirkon nuorisotyönohjaajan
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Tiilikainen, Mervi. Katekismus koululaisille. Diak Etelä Kauniainen, syksy 2010, 34 sivua, 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Opinnäytteen tarkoituksena oli kehittää katekismusopetussuunnitelma Suomen Ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetys ry:n (OPKO) varhaisnuorten viikonloppuleireille. Viikonloppuleirejä on kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Leirit on tarkoitettu 9–14-vuotiaille lapsille.

Katekismus sisältää kristinuskon keskeiset asiat eli kymmenen käskyä, apostolisen uskontunnustuksen sekä Isä meidän -rukouksen. On tärkeää opettaa lapsille kristinuskon perusteet. Tämä opetussuunnitelma on laadittu tätä varten ja sen avulla katekismus tulee käydyksi läpi kolmessa vuodessa.

Tässä opinnäytetyössä kuvatuista leireistä on pidetty kaksi. Ensimmäinen leiri oli keväällä 2010, ja sen aiheena oli ensimmäinen uskonkohta. Samana syksynä käytiin läpi toinen uskonkohta, ja keväällä 2011 on leirin aiheena kolmas uskonkohta. Syksyn 2011 leirin aihe on Isä meidän -rukous. Vuonna 2012 leirien aiheet ovat kymmenen käskyä sekä uskonelämän hoitaminen.

Tietoperustana käytettiin Evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjoja sekä muita luterilaiseen tunnustukseen liittyviä teoksia, Raamattua sekä kristilliseen kasvatukseen ja varhaisnuorisotyöhön liittyvää kirjallisuutta.

Asiasanat: koululainen, varhaisnuorisotyö, leirit, kristillinen kasvatusta, katekismus.

ABSTRACT

Tiilikainen, Mervi. Catechism for Schoolchildren. 34 p., 2 appendices. Language: Finnish. Kauniainen, Autumn 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Bachelor of Social Services.

The purpose of this thesis was to develop a curriculum for teaching Catechism for the purposes of OPKO's preteen camps. OPKO is Finland's Evangelical Lutheran Student and Schoolchildren mission. Preteen camps are carried out twice a year, in spring and in autumn. Camps are intended for children aged nine to fourteen years.

The Catechism involves the basics of the Christian faith: The Ten Commandments, the Apostles' Creed and the Lord's Prayer. Teaching these for children is significant. Following the curriculum developed in this study, the contents of the Catechism are covered in three years.

Two Catechism camps have already been organized during the year of 2010. The first camp handled The First Article of Faith and the next camp The Second Article of Faith. The last part of this trilogy, The Third Article of Faith, will be covered in the spring of 2011. In the following autumn there will be The Lord's Prayer and finally, in 2012 the topics of the camps will be The Ten Commandments and religious life.

Keywords: Schoolchildren, preteen work, camps, Catechism.

SISÄLTÖ

1 LAPSI JA KATEKISMUS	5
2 OPKO JA SEN PERUSTEHTÄVÄ	7
3 KERTAKÄYTTÖIDEASTA BRÄNDIKSI	9
3.1 Alussa oli lehtijuttu.....	9
3.2 Ruttu tutuksi	9
3.3 Haasteita ja mahdollisuuksia	10
3.4 Leirin luomat mahdollisuudet.....	11
4 VAIKEA VARHAISNUORI.....	13
4.1 Termit tutuksi.....	13
4.2 Keskilapsuus kehitysvaiheena.....	14
5 KRISTILLISEN KASVATUKSEN ULOTTUVUUDET	16
6 KATEKISMUKSEN KANSIEN VÄLISSÄ.....	19
6.1 Uskontunnustus.....	19
6.2 Isä meidän.....	20
6.3 Käskyt.....	21
6.4 Katekismuksen muu sisältö	21
6.5 Opetuksen perusteet	22
7 KATEKISMUS KOULULAISILLE	23
7.1 Tunnustan!– Ihmeellistä!	24
7.2 Yhtä juhlaa	26
7.3 Puolustus pelaa	27
7.4 Oot Sä online?.....	28
7.5 Lue käyttöohjeet	28
7.6 Työkalupakki	29
8 KATEKISMUS KÄTEEN JA LEIRILLE	31
LÄHTEET	33
LIITE 1: Kevään 2010 Ruttureppu-leiri - TUNNUSTAN!- IHMEELLISTÄ!	35
LIITE 2: Syksyn 2010 Ruttureppu-leiri – Yhtä juhlaa.....	37

1 LAPSI JA KATEKISMUS

Tähän aiheeseen tartuin, kun halusin yhdistää kaksi isoa ja aikaa vievää projektia. Aloitin OPKOn osa-aikaisena koululaistyöntekijänä syyskuun alussa ja yksi keskeisemmistä työtehtävistäni oli suunnitella syksyn Ruttoreppu-leiri. Luvussa Ruttu tutuksi kerron tarkemmin siitä, miten Ruttoreppu-toiminta on saanut alkunsa ja mitä se pitää sisällään.

Laadin kahdeksi vuodeksi opetussuunnitelmat syksyn ja kevään Ruttoreppuleirejä varten. Keväällä 2010 kävimme leirillä läpi ensimmäisen uskonkohdan. Silloin jo mielessäni kävi, että olisi mielenkiintoista käydä koko katekismus läpi. Niinpä laadin tätä varten opetussuunnitelman. Opetussuunnitelma sisältää opetustavoitteet sekä esimerkkejä toiminnallisen raamattuopetuksen keinoista, joita voi käyttää. Yksityiskohtaista leiriohjelmaa ja tarkkaa suunnitelmaa ei voi oikein etukäteen tehdä, sillä jokainen leirin vetäjä tekee leiristä oman näköisensä. Tarkoitukseni on luoda runko, jota jokainen voi täydentää niillä elementeillä, jotka itse kokee tärkeiksi.

Katekismusta opetetaan minun kokemukseni mukaan lähinnä rippikoulussa. Lasten katekismuksia on tehty muutamia, mutta ne ovat suunnattu lähinnä alle kouluikäisille, kuten Kaskisen (2001) Lapsen oma katekismus. Hörkkö (2000) on tehnyt Lasten katekismus -nimisen kirjan. Tämä on selvästi suunnattu jo kouluikäisille lapsille, mutta ulkoasultaan ei houkuttele lukemaan. Tarvittaisiin tämän vuosikymmenen Koululaisen katekismus, joka olisi kuvitukseltaan ja esimerkeiltään tämän ajan lapsia puhutteleva.

Katekismuksen opetusmateriaaleja on myös todella vähän eikä tästä aiheesta ole tehty esimerkiksi opinnäytetyötä aikaisemmin. PTK - Poikien ja Tyttöjen keskus on julkaissut 2004 materiaalin nimeltä Raamattuvartti. Tämä materiaali on suunniteltu nimenomaan varhaisnuorten katekismusopetukseen. Siinä on 45 opetustuokiota ja jokainen tuokio koostuu kertomuksesta, lyhyestä opetuksesta, raamatunkohdasta ja tehtävästä. Materiaalista saa kopioida vain tehtäväsivuja ja niitäkin vain Raamattuvartin käyttöön. (Piiroinen, 2004.) Materiaali on mielen-

kiintoinen ja tehtävät ovat houkuttelevia. Jäin miettimään tämän materiaalin hyödyntämismahdollisuuksia meidän leireillä. Raamattuvartti on nimensä mukaisesti lyhyt. Arvioin, että aikaa kuluisi vartista puoleen tuntiin. Yksi vaihtoehto on käyttää Raamattuvarttia joko Ruttujutun alussa motivointina, tai kertaavana osana sen lopuksi. Joka tapauksessa tämä materiaali on toimiva välinen katekismuksen opettamiseen.

Esiinnyn itse asiantuntijana luvuissa 3.2 ja 3.3, koska olen itse OPKOn työntekijä ja vastuualueenani on nimenomaan koululaistyö. Tiedostan hyvin, että tämä ei ole yleisesti hyväksytty käytäntö.

Aluksi jouduin pohtimaan, mitä käsitettä käytän 7–14-vuotiaista. Karsastan sanaa varhaisnuori, sillä 7-vuotias ei ole eikä hänen tarvitse olla sitä. Toisaalta sanaa lapsi käytetään lähinnä alle kouluikäisistä. OPKOn koululaistyötä tehdään 7–20-vuotiaiden parissa, jolloin käsite koululainen on laajempi. Luvussa neljä käsittelen tarkemmin tätä käsiteviidakkoa ja perusteita eri termien käytölle. Päädyin käyttämään tässä työssä käsitettä lapsi kuvaamaan ikäryhmää 7–14-vuotiaat. Käytän tarvittaessa myös termejä kouluikäinen tai koululainen korostaakseni sitä, että kyseessä on nimenomaan jo koulunsa aloittanut lapsi. Paaneudun tarkemmin tähän terminologiaan luvussa 4.1.

Luvussa 4.3 käsittelen kristillisen kasvatuksen ulottuvuuksia ja itse produktissa yritän osoittaa mitä ne ovat käytännössä.

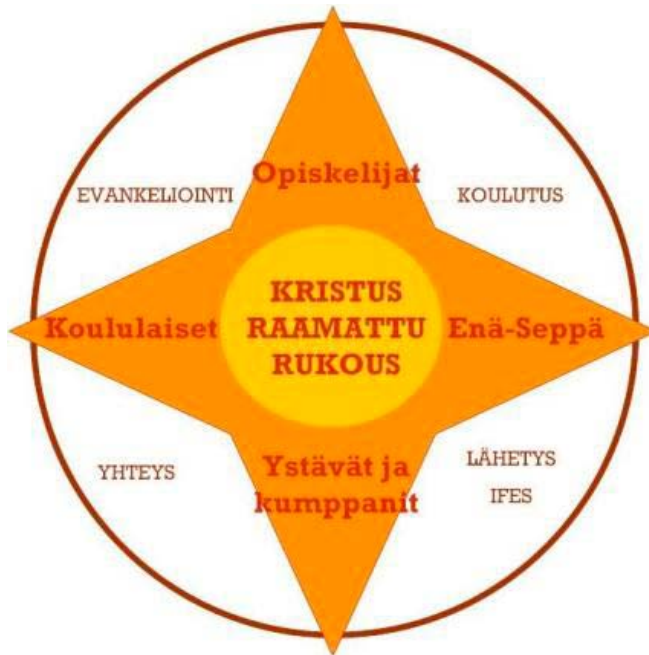
2 OPKO JA SEN PERUSTEHTÄVÄ

Tutustuin OPKOn, eli Suomen Ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetys ry:n syntyvaiheisiin ja historiaan. Tässä luvussa esittelen pääpiirteittäin järjestön vaiheita sekä perustehtävää. Järjestö sai alkunsa vuonna 1964 Ylioppilaslähetystenä opiskelijoiden keskuudessa tapahtuneen hengellisen heräämisen myötä. (Hakala 2004, 19.) OPKO on yksi viidennen herätysliikkeen järjestöistä. Juuret ovat syvällä muromalaisessa herätyskristillisyydessä. (Junkkaala 1983, 66). Alkuun toimittiin yliopisto-opiskelijoiden parissa, mutta vuonna 1969 syntyi Suomen Evankelisluterilainen Teinilähetys (Hakala 2004, 58). En paneudu tarkemmin tässä opinnäytetyössä OPKOn historiaan, vaikka se sangen mielenkiintoinen onkin.

OPKOn perustehtävä ja toiminta-ajatus ovat säilyneet samana läpi järjestön historian. Edelleen tarkoituksena on tehdä Kristus tunnetuksi opiskelijoiden ja koululaisten maailmassa ja kutsua nuoria kokonaisvaltaisesti seuraamaan Häntä kaikkeen maailmaan (Toimintasuunnitelma 2010.)

OPKOn toiminta perustuu Pyhään Raamattuun, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjoihin sekä näistä nousevaan oppiperustaan. Järjestön toiminta-ajatuksena on ”tehdä Kristus tunnetuksi opiskelijoiden ja koululaisten parissa ja kutsua nuoria kokonaisvaltaisesti seuraamaan Häntä kaikkeen maailmaan.” (Vuosikertomus 2009.)

OPKOn vuoden 2010 toimintasuunnitelmassa on kuvattuna Johtotähti. Toiminnan keskuksena on Kristus, Jumalan Sana sekä rukous. Työtä tehdään opiskelijoiden ja koululaisten parissa. Ystävät tukevat toimintaa rukouksin ja taloudellisesti sekä osallistuvat toimintaan. Enä-Sepän kurssi- ja koulutuskeskus palvelee järjestöä ja sidosryhmiä tarjoamalla loistavat puitteet leiri- ja kurssitoiminnalle. (Toimintasuunnitelma 2010.)

KUVIO 1. OPKOn johtotähti (Toimintasuunnitelma 2010)

OPKO kutsuu ihmisiä toimintaansa mukaan, kouluttaa toiminnassa mukana olevia sekä tarjoaa heille yhteisöllisyyttä. OPKO on myös vahvasti mukana kansainvälisessä työssä. Se on osa maailmanlaajuisista opiskelijaliikettä, IFESiä, International Fellowship of Evangelical Students. Lähetystyötä pidetään toiminnassa esillä ja erityisesti opiskelijoita haastetaan miettimään omaa paikkaansa siinä.

3 KERTAKÄYTTÖIDEASTA BRÄNDIKSI

3.1 Alussa oli lehtijuttu

Heti opinnäytetyöprosessin alussa minulle heräsi kysymys Ruttoreppu-nimen alkuperästä. Mistä saisin nimen historian selville? Tiesin, että opettajamme Riitta-Maija Korhonen oli ollut OPKOn työntekijänä noihin aikoihin, joten kysyin häneltä.

Ensin järjestettiin pienempiä leirejä eri seurakuntien kanssa ympäri Suomen. Heräsi ajatus suuresta, valtakunnallisesta leiristä ja ensimmäinen valtakunnallinen leiri pidettiin vuonna 1980 Aholansaassa. Se ei kuitenkaan ollut vielä suurleiri, vaan vasta 1986 Piispalassa oli ensimmäinen valtakunnallinen suurleiri. Ruttoreppu oli ensimmäistä kertaa leirin nimessä vuonna 1993, jolloin nimi oli Ruttoreppu Joonas ja punaisen langan arvoitus. Vuonna 1996 oli oikea suurleirien suurleiri, sillä silloin 235 leiriläistä kokoontui yhteen kymmenvuotisjuhla-leirille. (Korhonen 2010.) Kesällä 2006 olin ohjaajana mukana juhlimassa 20-vuotiasta leiriä ja ensi kesänä juhlimme 25-vuotiasta leiriä. Ajanlasku alkaa siis ensimmäisestä suurleiristä, vaikka leirejä oli järjestetty jo sitä ennen.

Mutta mistä ja milloin syntyi käsite Ruttoreppu? Korhonen kertoo, että hän kirjoitti OPKOn juniorityön lehteen, Sopuliin, jutun pojasta, joka laittaa Rutun reppeeseen ja lähtee leirille. Tästä keksittiin, että seuraava suurleirin nimessä voisi olla tuo Ruttoreppu Joonas. Ruttoreppu Joonaksen piti olla käytössä parina vuotena. Korhonen lopetti OPKolla ja siirtyi työskentelemään Suomen Raamattuopistoon. Ruttoreppu jäi kuitenkin elämään ja siitä tuli OPKOn koululaistyön brändi. (Korhonen 2010.)

3.2 Ruttu tutuksi

Tarkastelen seuraavaksi sitä, millaista koululaistyö on nykyisin. Koululaistyön tärkein päämäärä on tehdä Kristus tunnetuksi koululaisten parissa. Yksi keskei-

simmistä työmuodoista ovat leirit. Keväisin ja syksyisin pidetään viikonloppuleiri, joita varten siis produktini teen. Kesällä on pidempi leiri, jossa käydään Raamatua läpi kirja tai henkilöhahmo kerrallaan. Kesällä 2010 valloitimme luvattun maan Joosuan johdolla ja kesällä 2011 aiheena on Tuomarien kirja.

7–14-vuotiaat voivat liittyä Ruttareppu-jäseniksi. Jäsenyys on ilmaista ja jäsenet saavat alennusta leireistä. Lisäksi jäsenet saavat Ruttareppu-lehden kerran vuodessa ja lisäksi neljä kertaa vuodessa jäsenlehden Ruttareppu-sanomat. Jäsenillä on myös Ruttareppu-kortti, johon he saavat merkinnän leireistä ja muista tapahtumista sekä kirjekursseista.

Ruttareppu-toiminnalla on omat verkkosivut osoitteessa ruttareppu.fi. Sieltä saa tietoa tulevista tapahtumista ja voi katsella kuvia menneiltä leireiltä.

Alusta alkaen OPKOn koululaistyön yksi tärkeimmistä toimintamuodoista on ollut raamatunlukuohjelma sekä raamattukirjekurssit. Näiden avulla lapsia on haastettu lukemaan Raamatua myös leirien ulkopuolella. Tällä hetkellä nämä eivät kuitenkaan toimi, sillä niitä työstetään parhaillaan sähköiseen muotoon.

OPKOn koululaistyöhön kuuluu myös kouluvierailutyö. OPKOn työntekijän voi pyytää pitämään kouluun oppitunnin hyvin erilaisista asioista. Ydinosaamisalueena on luonnollisesti Raamattu ja kristillinen usko. Oppitunti voi kuitenkin yhtä hyvin käsitellä kaveritaitoja tai muita oppilasryhmän tarpeista nousevia asioita. Lisäksi koululaistyöntekijät tukevat kouluissa syntyneitä raamattu- ja rukouspiirejä. Muutamissa kouluissa on aloitettu iltapäiväkerhotyypistä toimintaa. Tämän toiminnan tarkoituksena on tarjota aikuisen läsnäoloa.

3.3 Haasteita ja mahdollisuuksia

Yksi keskeisimmistä haasteista koululaistyössä on raamattukirjekurssien sekä raamatunlukuohjelman työstäminen sähköiseen muotoon. Tavoitteena on muutenkin kehittää toimintaa niin, että se ei olisi enää niin leirikeskeistä kuin tällä

hetkellä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että lapset voisivat opiskella Raamattua itsenäisesti ja olla yhteydessä työntekijöihin.

Suunnitelmissa on, että vuonna 2011 ilmestyy yksi Rutturreppu-lehti. Tämä Rutturreppu-lehti on evankelioiva sekä toiminnastamme tiedottava ja sitä jaetaan kouluvierailuilla. Tämän lehden lisäksi toimitamme jäsenille neljä kertaa vuodessa Rutturreppu-sanomat, joka on profiililtaan selkeämmin jäsenlehti. Lisäksi toiveena on, että voisimme käynnistää uudelleen Rutturreppu-actionpäivät. Näitä actionpäiviä pidettiin noin kerran kuukaudessa viime vuosikymmenellä. Ne kosivat mukavasti toiminnassa mukana olevia lapsia Raamatun ja yhteisen puuhastelun pariin yhdeksi päiväksi.

Haaveenani on, että viiden vuoden päästä, kesällä 2016 pidettäisiin taas oikea suurleiri. Silloin tulee kuluneeksi 30 vuotta ensimmäisestä suurleiristä. Olisi hienoa saada taas pari sataa lasta yhdelle leirille Jumalan Sanan äärelle. Tämän juhlalierin päätösjumalanpalvelukseen voitaisiin kutsua vanhoja leiriläisiä, isosia ja ohjaajia.

Haluamme yhä tehdä laadukasta työtä koululaisten parissa. Edellä esitetyn OPKOn johtotähden mukaisesti Raamattu, Kristus ja rukous ovat toiminnan keskiössä. Tavoitteena on tarjota koululaisille mahdollisuus kuulla evankeliumi, kasvaa kristittynä sekä tilaisuus kokea yhteyttä oman ikäisten uskovien kanssa.

3.4 Leirin luomat mahdollisuudet

On monta helpompaa tapaa opettaa lapsia kuin leirin järjestäminen. Leiri vaatii paljon suunnittelua ja resursseja, lisäksi ohjaajilla on kokonaisvaltainen vastuu lapsilaumasta ympäri vuorokauden koko leirin ajan.

Leireissä on kuitenkin monia hyviä puolia, ja esittelen niitä seuraavaksi. Leiri vapauttaa arjesta ja sen tuomista rutiineista. Se on myös hyvä tapa olla uutispimennossa ja sähköisten viestimien tavoittamattomissa. (Ketola 2002, 337.) Kinanen (1997, 206) toteaa leirin olevan hyvä kasvatusmetodi, koska ryhmädy-

namiikan takia on jokaisen otettava vastuuta ja noudatettava yhteisiä pelisääntöjä. Monella leirillä ovat käytännön tilanteet tarjonneet loistavia mahdollisuuksia kasvattaa, ohjata ja opettaa. Esimerkkinä tulee mieleen se, kun ensimmäisenä syömään tulleet olivat ”rohmunneet” kaiken jälkiruoan. Tilanteen läpikäyminen opetti konkreettisesti toisten huomioon ottamista.

Kristillinen kasvatus on kokonaisvaltaista. Käsittelen luvussa 5 tarkemmin sen kuutta ulottuvuutta. Leirillä nämä kaikki ulottuvuudet on helppo ottaa huomioon. Lapsilla on hengellisten tarpeiden lisäksi myös muita tarpeita. Voimme olla mukana tukemassa lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Monella lapsella on kuulluksi ja nähdyksi tulemisen tarve. He kaipaavat aikuisen huomiota ja voivat hakea sitä monin eri tavoin. Koti-ikävä poteva lapsi voi tulla valittamaan mahakipua. Itseään ja omaa osaamistaan väheksyvä lapsi haluaa kuulla, että hänet hyväksytään.

4 VAIKEA VARHAISNUORI

4.1 Termit tutuksi

Keskilapsuus, latenssi-ikä, lapsuus, varhaisuoruus, kouluikä. Ikävaiheelle, jota 7–14-vuotiaat elävät, on monta nimeä. Vaikka varhaisuorikin voi olla välillä vaikea, niin tämän luvun otsikko kuvaa pääasiallisesti termiin varhaisuori liittyviä ongelmia. Esittelen seuraavaksi erilaisia termejä ja perusteluja niiden käytölle.

Evangelisluterilainen kirkko määrittelee internetsivuillaan olevassa sanastossa, että varhaisuorella tarkoitetaan koulunsa aloittaneita alle rippikouluikäisiä tyttöjä ja poikia (Aamenesta öylättiin).

Teoksessa Nollasta neljääntoista ei ole haluttu rajata lapsuutta vain alle kouluikänsä, vaan lapsuutta kunnioittaen siinä käytetään sanaa lapsi. Lapsuus ei lopu koulutien alkaessa, lapsen on saatava olla rauhassa lapsi niin kauan, kunnes hän itse kokee olevansa nuori. (Luukkonen 1997, 16)

Pulkkinen (2002) jakaa lapsuuden ja nuoruuden kahdeksaan vaiheeseen. Tämän ajattelutavan mukaan vaihetta 7-vuotiaasta 12-vuotiaaksi kutsutaan keskilapsuudeksi ja vasta 13–14-vuotiaat elävät varhaista nuoruusikää. Keskilapsuus on unohdettu elämänvaihe. Osittain tämä johtuu siitä, että psykoanalyttisen teorian mukaan tämä ikävaihe on latenssiaika psykoseksuaalisessa kehityksessä. Tämä malli unohtaa sen, että kehitystä voi tapahtua ja tapahtuukin myös muilla osa-alueilla. Pulkkinen nostaa esille termien ongelman kirkon toiminnassa. Lapsityötä tehdään alle kouluikäisten parissa, ja seuraava vaihe on sitten varhaisuorisotyö, vaikka varhaisuoruus alkaa vasta 13-vuotiaana. (Mt. 105–106.)

Käyttämillämme sanastolla on merkitys. Tämän terminologisen ongelman takia Poikien ja tyttöjen keskus on laatinut linjauksen, jonka mukaan termiä varhaisuori käytetään vain ammattilaisten kesken. Muuten käytössä on termit kou-

luikäinen lapsi sekä tytöt ja pojat. (Poikien ja tyttöjen keskus 2009.) Jansa (2010, 267) nostaa tämän saman teeman esille. Hän myös kysyy, että kuuluuko käyttämässämme terminologiassa aikuisuuteen saakka jatkuva nuoruuden ihannointi?

4.2 Keskilapsuus kehitysvaiheena

Koululainen kasvaa fyysisesti. Hän tarvitsee monipuoliset mahdollisuudet kehittää liikuntataitoja sekä oman kehon hallintaa. Koululainen tarvitsee aikuisen tukea tässäkin. Lapsen elinympäristöt eivät houkuttele liikkumaan, sillä asuinalueiden suunnittelussa otetaan huomioon lähinnä aikuisten tarpeet. Urheiluseuroissa liikuntaharrastus painottuu helposti kilpailuun. Harrastukseen täytyy panostaa ja siinä kehittyä hyväksi. Kilpailuhenkisyiden sijaan pitäisi suosia enemmän monipuolista liikuntaa, joka lähtee lapsen omista tarpeista ja tukee fyysisen kehityksen lisäksi terveyttä sekä auttaa rakentamaan tervettä minäkäsitystä. (Pulkkinen 2002, 106–108.) Leirin ohjelmaan kuuluu yhteistä ulkoilua. Käytännössä se on leikkimistä, jonka tarkoituksena on purkaa ylimääräistä energiaa ja tuoda vaihtelua sekä keveyttä päiväohjelmaan. Jalkapalloa voi pelata jumppapallolla, jolloin laji saa aivan uuden luonteen. Vapaa-ajalla Enä-Sepän pihapiiri houkuttelee pomppimaan vaahteranlehtikasoissa tai pelaamaan koppi-palloa, eikä leikkikavereistakaan ole pulaa.

Lapsen ajattelu on konkreettista vielä ikävuosina 7–12, abstrakti ajattelu kehittyy vasta tämän jälkeen (Pulkkinen 2002, 108–110). Uskonnon kieli on kuitenkin abstraktia. Opetammeko turhaan alle 12-vuotiaita? Lapsi liittää uudet asiat aikaisempiin kokemuksiinsa. Emme saa aliarvioida lapsen ymmärrystä. Opetuksen on oltava konkreettista ja havainnollista. Uskonnollisessa kokemuksessa on oltava mukana tunne, elämys, mielikuviutus, toiminta ja ymmärrys. Näin lapsi voi oivaltaa jotain uutta. Elämys ja oivalutus kulkevat käsi kädessä. (Luukkonen 1997, 44–45.) Oma kokemukseni on, että me kasvattajat pelkäämme liikaa sitä, että lapset eivät ymmärrä. Kaikki asiat eivät voi aueta yhdellä kertaa, mutta kokemuksesta ja elämyksestä jää muistijälki. Opetettu asia voi aueta vasta vuosien päästä. Itse tajusin vähän aikaa sitten Raamattua lukiessa erään asian, jota

oli yritetty avata meille elämyksen kautta isokoulutuksessa. Elämys oli jäänyt mieleen, mutta oivallus tuli vasta vuosia myöhemmin.

Vertaissuhteet ovat olennainen osa kouluikäisen lapsen sosiaalista kehitystä. Vertaisella tarkoitetaan henkilöä, joka on samalla tasolla kehityksessä. Yleensä vertaiset ovat suurin piirtein saman ikäisiä. Tytöt solmivat yleensä kahdenvälisiä bestissuhteita, kun taas pojat toimivat suuremmissa ryhmissä. Syrjäytymisellä tarkoitetaan sitä, että jää kaikkien ryhmien ulkopuolelle. Ryhmään kuuluminen vahvistaa perusturvallisuutta ja tarjoaa mahdollisuuden sosiaalisten taitojen harjoittamiselle. (Ritokoski 2010, 59–60.) Leireillä olen törmännyt siihen, että lapset kertovat koulukiusaamisesta ja siitä, että heillä ei ole ystäviä. Eräs lapsi kertoi, että häntä kiusataan koska hän on uskovasta perheestä. Leirillä hän tutustui vertaisiin, joilla on sama tausta. Hän sai kokea kuuluvansa ryhmään.

5 KRISTILLISEN KASVATUKSEN ULOTTUVUUDET

Kristillinen kasvatustapa on toimintaa, joka sitoutuu kristillisiin arvoihin ja on tavoitteellista. Tavoitteena on tukea ihmisen kokonaisvaltaista kasvua. Kristillisessä kasvatuksessa on mukana sekä inhimillinen että hengellinen puoli, ja näiden välille on käytännössä mahdotonta vetää selkeää rajaa. Inhimillinen puoli koostuu pedagogisesta, huolenpidollisesta ja eettis-moraalisesta ulottuvuudesta. Hengelliseen puoleen sisältyy puolestaan kokemuksellinen, rituaalinen ja opillinen ulottuvuus. Seuraavaksi esittelen lyhyesti näistä ulottuvuuksista. (Muhonen & Tirri 2008, 77.)

Pedagogisella ulottuvuudella tarkoitetaan tapoja, joilla kristillistä kasvatusta toteutetaan. Kokonaisvaltaisuutensa ansiosta kristillisessä kasvatuksessa voidaan käyttää moninaisia lähestymistapoja. (Muhonen & Tirri 2008, 81.) Jokela (2010, 238–239) korostaa, että kristillinen usko on luottamuksellinen rakkaussuhde ihmisen ja Jumalan välillä. Kristillisessä uskossa on kysymys ihmiselon perussuhteesta, josta kumpuaa elämänrohkeus ja rakkaus. Kristilliseen kasvatukseen kuuluu, että lapsi saa seurustella, leikkiä ja iloita Jumalan kanssa oman kehityskautensa mukaisesti. Esimerkiksi Yhtä juhlaa -leirillä hyödynsimme opetuksessa draamallisia sekä seikkailupedagogisia menetelmiä. Pyrimme hyödyntämään lasten omaa kokemusmaailmaa sekä heidän jo osaamia asioita ja liittämään näitä opetettaviin asioihin.

Huolenpidollinen ulottuvuus toteutuu erittäin hyvin leiriolosuhteissa. Ohjaajat huolehtivat lasten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja perustarpeista. Muhosen ja Tirrin (2008, 80) mukaan tavallisen, elämän, yhdessäolon ja arjen arvostaminen ovat olennainen osa kristillisyyttä.

Eettis-moraalinen ulottuvuus kuuluu olennaisesti kristilliseen kasvatukseen. Jeesuksen opetukset lähimmäisen rakastamisesta ja kunnioittamisesta ohjaavat toimintaa. Kristillisessä kasvatuksessa on kyse myös arvokasvatuksesta. Tarkoituksena on, että eettiset periaatteet eivät jäisi vain ajatuksen tasolle, vaan toteutuisivat käytännössä. Kasvattajalle asettaa oman haasteensa se, että arvot

välittyvät ensisijaisesti mallioppimisen kautta. Kasvattajan esimerkillä ja toiminnalla on siten keskeinen osa eettis-moraalisessa arvokasvatuksessa. (Muhonen & Tirri 2008, 79–80.) Olen joutunut muutaman kerran pyytämään yksittäiseltä leiriläiseltä tai koko leiriltä anteeksi. Nämä hetket ovat tuntuneet epäonnistumisilta, mutta toisaalta olen voinut opettaa lapsille jotain siitä, että kaikki me teemme virheitä ja olemme Jumalan armon varassa.

Kokemukselliseen ulottuvuuteen sisältyy kasvatettavan jumalasuhteen tukeminen sekä hengellinen kasvu. Kristillisen kasvatuksen avulla lapsi voi saada kokemuksen Jumalan rakkaudesta ja huolenpidosta. Lapsi kokee, että häntä kannattavat Jumalan käsivarret. (Muhonen & Tirri 2008, 79.)

Rituaalinen ulottuvuus tuo kristilliseen kasvatukseen tavat ja perinteet. Tavoitteena olisi, että niiden merkityskin tulisi tutuksi. (Muhonen & Tirri 2008, 78.) Tässä olemme opinnäytetyöni ytimessä. Tahdon, että uskontunnustus ja isä meidän-rukous eivät jää vain litanioiksi, jotka toistetaan joka jumalanpalveluksessa. Haluan, että lapsille syntyy käsitys niiden sisällöstä ja merkityksestä.

Opillinen ulottuvuus on sekin äärimmäisen tärkeä sekä opinnäytetyöni kannalta, että koko kristillisen kasvatuksen kannalta. Raamattu on keskeisessä asemassa ja siitä riittää opetettavaa ja opittavaa rajattomasti. Raamatun henkilöiden elämänvaiheet auttavat meitä käsittelemään oman elämämme kysymyksiä. Raamatun punaisena lankana kulkee Jumalan pelastussuunnitelma, joka antaa perspektiivin niin menneeseen kuin tulevaankin. Jumala on itse läsnä Sanassaan ja siksi kristillisen kasvatuksen näkökulmasta on tärkeää, että lapsi saadaa Sanan äärelle. (Muhonen & Tirri 2008, 78.) Rutturreppu-leireillä jokaisella lapsella on Raamattu mukana, suurimmalla osalla se on ihan ikioma. Lapset pääsevät tutkimaan Raamattua, lukemaan sitä. Opetettava asia yritetään tuoda lasten elämään. Mitä 9-vuotias Santeri saa tästä omaan elämäänsä? Entä 14-vuotias Noora? Jumalan sana puhuu meille jokaiselle.

Kristillistä kasvatusta on käsitelty monissa eri teoksissa ja tietoa tästä aiheesta löytyy runsaasti. Päätin kuitenkin esitellä vain yhden osan tästä laajasta kentästä. Nämä Muhosen ja Tirrin kristillisen kasvatuksen ulottuvuudet avasivat minul-

le uuden näkökulman ja herättivät pohtimaan, miten ottaa tietoisesti nämä ulottuvuudet huomioon leirejä ja muuta toimintaa suunnitellessa.

6 KATEKISMUKSEN KANSIEN VÄLISSÄ

Tässä luvussa tarkastelen katekismuksen sisältöä ja eri opinkohtien merkitystä luterilaisen tunnustuksen kannalta. Kreikankielinen sana katekismus tarkoittaa lasten opetusta, mikä oli minullekin uusi tieto. Katekismukseen on tiivistetty kaikki se, mikä on jokaisen kristityn osattava. Luther painottaa sitä, että nuorten on annettava oppia katekismukseen kuuluvat kohdat hyvin. (Tunnustuskirjat 2007, 330.) Tästä syystä Lutherin Vähä katekismus painettiin alun perin viitenä opetustauluna, joiden avulla opetettiin kaikkia, myös lapsia. Iso katekismus oli puolestaan tarkoitettu saarnaajille ja seurakuntien paimenille. (Gassmann & Hendrix 2005, 31.)

Lutherin katekismuksissa käydään ensin läpi kymmenen käskyä, sitten uskontunnustus, Isä meidän -rukous ja sakramentit. Lopuksi sinä on vielä opetusta Raamatusta, rukouksesta, ripistä ja siunauksesta.

Esittelen kuitenkin katekismuksen sisällön siinä järjestyksessä, jossa se käydään läpi leireillä. Uskontunnustusta käsitellään kolmella leirillä. Näin jokainen uskonkohta ja Jumalan persoona saa oman leirinsä. Seuraavaksi käsittelyyn otetaan Isä meidän -rukous ja sen jälkeen käskyt. Laatimani opetussuunnitelman viimeisellä leirillä käsitellään rukousta ja siunausta, sakramenteja, rippiä sekä Raamattua.

6.1 Uskontunnustus

Uskontunnustus ei ole Lutherin keksintö. Luther toi Apostolisen uskontunnustuksen kansan tietouteen sisällyttämällä sen selityksineen Vähään katekismukseen. Tästä syystä Apostolinen uskontunnustus on saanut erityisen merkityksen luterilaisessa kirkossa, vaikka esimerkiksi idän kirkossa sitä ei tunneta. Kaksi muuta uskontunnustusta ovat Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus sekä Athanasioksen uskontunnustus. Apostolinen uskontunnustus ei periydy suoraan apostoleilta, mutta se edustaa apostolista oppia. Apostolinen uskontunnustus

on peräsin noin vuodelta 400 jKr. ja nykyinen sanamuoto on latinaksi 700-luvulta. (Pirinen 2007, 15–16.)

Jos sinä suullasi tunnustat, että Jeesus on Herra, ja sydämestäsi uskot, että Jumala on herättänyt Hänet kuolleista, olet pelastuva. Sydämen usko tuo vanhurskauden, suun tunnustus pelastuksen. (Raamattu, Room. 10:9–10.)

Uskontunnustuksella on useita erilaisia tehtäviä. Se auttaa kristillistä yhteisöä määrittelemään sen uskon, jonka yhteisö hyväksyy. Tunnustus muistuttaa yhteisöä sen perustasta ja kutsumuksesta ja auttaa erottamaan oikean opetuksen väärästä. Lisäksi tunnustuksella on katekeettinen tehtävä, eli se antaa välineitä ja suuntaa kristilliselle kasvatukselle. (Gassmann & Hendrix 2005, 51.) Apostolinen uskontunnustus opettaa meitä tuntemaan Jumalaa Hänen kolmen persoonansa kautta. Se on jaettu kolmeen uskonkohtaan, joista ensimmäinen kertoo kaiken Luojusta, Jumalasta. Toinen uskonkohta kertoo Lunastajastamme Jeesuksesta ja kolmas Pyhittäjästä Pyhästä Hengestä. Näin uskontunnustus opettaa meitä tuntemaan kolmiyhteisen Jumalan kokonaan. (Tunnustuskirjat 2007, 375.)

6.2 Isä meidän

Isä meidän -rukous on Jeesuksen itsensä opettama rukous (Raamattu, Matt. 6:9–13). Meidän ei tarvitse houkutella Jumalaa kuulemaan rukouksiamme. Isä on valmis kuulemaan meitä Jeesuksen sovitustyön tähden. (Norvanto 2002, 115.) Luukkaan evankeliumissa eräs opetuslapsista pyytää Jeesusta opettamaan, kuinka tulee rukoilla (Raamattu, Luuk. 11:1–4.)

Kun rukoilemme Isä meidän -rukouksen, meidän ei tarvitse olla oman rukoustaitomme varassa. Jumala on antanut itse meille sanat, joilla rukoilla. Hän tietää, mitä me tarvitsemme ja saamme luottaa siihen, että Hän kuulee varmasti rukouksemme. Maailmasta ei löydy jalompaa rukousta. (Tunnustuskirjat 2007, 384–387.)

Lutherin mukaan rukouksen lähtökohta ei ole kristityn oikeus, vaan velvollisuus. Jumala on käskenyt meitä rukoilemaan. Kymmenestä käskystä kolmas koskee Jumalan nimen käyttämistä. Tämä käsky vaatii meitä ylistämään Jumalaa sekä huutamaan häntä avuksi hädän hetkellä. (Jolkkonen 2001, 243–244.)

6.3 Käskyt

Kymmenen käskyn lain sisältämä rakkauden vaatimus tunnetaan muissakin uskonnoissa ja kulttuureissa. Käskyt suojelevat elämää ja niiden noudattamisesta seuraa paljon hyvää sekä ihmiselle itselleen, että hänen lähimmäisilleen. (Katekismus 1999.) Jumala itse antoi lain Moosekselle Siinain vuorella (Raamattu, 2. Moos. 20:2–17).

Käskyt ovat siis ihmisen käyttöohjeet, jotka hänen Tekijänsä on laatinut. Ne pätevät kaikkina aikoina ja kaikissa kulttuureissa. Kukaan ei nimitä moralistiksi ja ilonpilaajaksi sitä tietokoneinsinööriä, joka vaatii, että hänen rakentamaansa konetta pitää käyttää vain tietyllä tavalla. Jokainen ymmärtää, että jos tietokonetta koetetaan saada toimimaan vastoin tekijänsä ohjeita, se menee jumiin. Miksi sitten ihmiseltä pitäisi pimittää se tieto, miten hänen Luojansa on suunnitellut hänen elävän? (Janatuinen 2007, 8.)

Jos ihminen tuntee kymmenen käskyä perusteellisesti, on hänen osattava koko Raamattu. Raamatun osaaminen puolestaan antaa valmiudet neuvoa, auttaa, lohduttaa, arvioida ja tuomita. (Tunnustuskirjat 2007, 330.)

6.4 Katekismuksen muu sisältö

Katekismuksessa käydään lopuksi läpi vielä sakramentit, Raamattu, rippi, rukous ja siunaus. Nämä osa-alueet ovat tärkeitä uskonelämän hoitamisessa.

Kaste ja ehtoollinen ovat luterilaisen kirkon sakramentit, joiden avulla Jumala jakaa armoansa. Ne ovat Kristuksen itsensä asettamia. Sakramentissa Jumalan Sana yhdistyy aineeseen, kastevedeen sekä ehtoollisen viiniin ja leipään. Kastevesi on tavallista vettä, mutta Jumalan sanaan liitettyinä se on pelastavaa vet-

tä. Kastevesi pesee meidät puhtaiksi synnistä. Kaste liittää seurakuntaan ja tekee meistä Kristuksen opetuslapsia. Pyhä Henki antaa uskon lahjan, jonka avulla voimme tarttua kasteen lupauksiin. Ehtoollisen leipä on Kristuksen ruumis ja viini Hänen verensä. Me emme voi järjellä ymmärtää tätä mysteeriä. Eikä meidän tarvitse. Riittää kun uskomme. Ehtoollinen yhdistää meidät Kristukseen ja myös toisiimme. (Katekismus 1999, 84–95.)

Raamattu on kristittyjen pyhä kirja. Se on Jumalan puhetta ihmisille ja Jumala on itse läsnä sanassaan. (Katekismus 1999, 98.) Raamattu on siis ilmoituksen välittäjä ja samalla kristillisen uskon auktoriteetti. Raamatun keskiössä on Kristus, joka itse on pelastava Sana. Siksi Raamattu on myös armonväline jossa Jumala ilmoittaa pelastussuunnitelmansa. (Pihkala 2009, 86.)

Rukousta olen käsitellyt jo Isä meidän –rukouksen yhteydessä. Rukous on sydämen puhetta Jumalan kanssa. Se ei ole vain litania, joka toistetaan rituaalimaisesti, vaan se on ihmisen tapa olla ja elää Jumalan kasvojen edessä. Raamatussa meitä kehoitetaan tuomaan kaikki huolestamme, tarpeemme ja kiitoksemme Kaikkivaltiaan Jumalan eteen. Esirukous on rukousta lähimmäistemme ja kaikkien yhteisten asioiden puolesta. Luther opettaa meille aamu- ja iltarukouksen sekä rukoukset ennen ja jälkeen aterian. (Katekismus 1999, 102–106.)

6.5 Opetuksen perusteet

Lapsilla on nykyisin mahdollisuus tutustua eri kulttuureihin ja uskontoihin kouluissa. Trendinä tuntuu olevan, että vieraita uskontoja ja kulttuureja kunnioit-taaksemme meidän tulee luopua omasta uskonnostamme ja kulttuuristamme. Väitän, että päinvastoin meidän tulisi tuntea oma kulttuurimme ja uskontomme ja olla ylpeitä niistä. Siltä pohjalta voimme olla avoimessa dialogissa muiden kulttuurien ja uskontojen edustajien kanssa. Jansa (2010, 276) tuo tämän saman näkökulman esille.

7 KATEKISMUS KOULULAISILLE

Esittelen tässä laatimani katekismuksen opetussuunnitelman viikonloppuleirejä varten. Ensimmäinen leiri ei ollut minun suunnittelema mutta olin harjoittelijana siellä. Opetusrungon (LIITE 1) olivat tehneet Suomen Raamattuopiston työntekijät yhdessä OPKOn työntekijän Sami Liukkosen kanssa. He olivat myös keksineet leirille nimen. Vastasin luokkatoverini Aamos Pelkosen kanssa lauantai-aamun raamattuopetuksesta sekä saman illan iltaohjelmasta ja iltahartaudesta.

Toisella leirillä olin työntekijänä. Rakensin leirin ohjelman (LIITE 2) yhdessä Olli Lehmosen kanssa, joka on OPKOn johtava koululais- ja nuorisotyöntekijä. Leirin opetukset ovat syntyneet yhteisen ideoinnin pohjalta, joten en voi kaikesta ottaa kunniaa itselleni. Leirin nimi syntyi myös aivoriihityöskentelyn tuloksena.

Loput leirit ovat vasta tulossa. Esittelen ideoita, joita minulla on syntynyt näiden teemojen ympärille. Monet näistä on varmasti jo joku keksinyt ja toteuttanut jossain. Osan taas olen muokannut itse jonkun toisen keksimän idean pohjalta. Jos tiedän, kenen ideaa käytän, kerron sen. Mutta muuten lähteenäni on opintojen, työelämän, muilta kuultujen ja omien kokemusten kasvattama tietopankki.

Puolustus pelaa -nimen keksimme yhdessä Lehmosen kanssa, mutta loppujen leirien nimet olen keksinyt itse. Leirin nimen keksiminen on aina haastavaa. Nimen täytyy olla houkutteleva ja mielenkiintoinen, mutta kuitenkin liittyä vahvasti leirin sisältöön. Nämä keksimäni nimet ovat voivat muuttua leirin lopullisen ohjelman muodostuessa. Myös OPKOn vuosiaihe sekä muut vastaavat seikat voivat vaikuttaa muuttamaan leirien nimiä. Voi myös olla, että joku toinen yksinkertaisesti keksii osuvamman ja toimivamman nimen.

En ole laatinut valmiita opetusrunkoja leireille. Tämän tuottamiani materiaalin on tarkoituksena olla virikkeenä leiriä suunniteltaessa. Me ohjaajat olemme erilaisia ja jokaisella on oma persoonallinen tapansa opettaa. Jokaisella on myös loistavia ideoita, kokemusta ja luovuutta. En itsekään haluaisi olla ohjaajana leirillä, jonka joku muu on suunnitellut valmiiksi viimeistä piirtoa myöten.

Ruttujutulla tarkoitetaan leirin raamattuopetuksia. Ne koostuvat opetuksen lisäksi hyvin monenlaisista toiminnallisista elementeistä, joilla opetuksesta saadaan konkreettisempi.

7.1 Tunnustan!– Ihmeellistä!

Olin keväällä 2010 harjoittelussa OPKOn koululais- ja nuorisotyössä. Pääsin toteuttamaan kevään Ruttoreppu-leiriä, joka oli nimeltään Tunnustan!-Ihmeellistä! Kaksiosainen nimi johtui siitä, että leiri toteutettiin yhdessä Suomen Raamattuopiston kanssa. Molemmat tahot olivat suunnitelleet varhaisnuortenleiriä samalle viikonlopulle. Koska leirin kohderyhmään kuuluvat lapset ovat osittain samoja, oli resurssien kannalta mielekästä yhdistää voimavarat.

OPKOn koululaistyöntekijällä Sami Liukkosella oli suunnitelmissa apostolisen uskontunnustuksen läpi käyminen. Yhdelle viikonlopulle siinä olisi kuitenkin ollut liikaa sisältöä, joten aiheeksi tuli ensimmäinen uskonkohta. Jo tuolla leirillä sain ajatuksen siitä, että syksyn 2010 Ruttoreppu-leiri käsittelisi toista uskonkohtaa.

Lauantaiaamun ruttujutun aiheena oli uskontunnustuksen kolme ensimmäistä sanaa ”minä uskon Jumalaan.” Toiveena oli, että käsittelemme myös ensimmäistä ja toista käskyä. Aloitimme aiheen käsittelyn laittamalla leiriläiset miettimään Jumalan ominaisuuksia. Jokaiseen ryhmään jaettiin pieniä pahvilappuja, joihin oli kirjoitettu erilaisia ominaisuuksia. Leiriläiset saivat valita lapuista sen, joka heidän mielestään kuvasi Jumalaa. Jokainen sai kertoa oman löytönsä ja halutessaan perustella sitä. Toinen toiminnallinen harjoite oli piirrostehtävä, jossa leiriläinen sai piirtäen ja kirjoittaen kuvata omaa suhdettaan Jumalaan. Mitä Jumala antaa? Entä mitä Hän vaatii? Tämä tehtävä oli osalle leiriläisistä hankala. Osa oli sitä mieltä, että he eivät osa piirtää. Toisien taas oli vaikea keskittyä omaan tekemiseen. Kaikki leiriläiset eivät halunneet esitellä tuotoksiaan ja se tietenkin hyväksyttiin.

Iltaohjelmassa käsiteltiin tunnustamista. Tunnustusleikissä isokset ja ohjaajat esittivät väitteitä, tunnustuksia. Leiriläisten tehtävänä oli arvata, onko väite tosi

vai valhetta. Tunnustajat seisoivat rivissä ja lapset seisoivat kasvot heihin päin. Kun tunnustaja esitti väitteen, kääntyivät ne, joiden mielestä se oli totta, oikeaan ja ne, joiden mielestä se oli valhetta, vasempaan. Kun kaikki olivat kääntyneet, kertoi tunnustaja oikean vastauksen. Väärin vastanneet putosivat pelistä. Leiriläisten pyynnöstä otimme toisen kierroksen. Tätä leikkiä voi muokata eri konteksteihin sopivaksi ja leikkiä yhä uudelleen. Pelistä pudonneet jaksavat yleensä seurata innolla leikin loppuun.

Iltaohjelma jatkui siten, että saimme yllätysvieraaksi tiedemiehen nimeltä Oiva Aivonen. Herra Aivonen esitteli leiriläisille kehittämänsä laitteen, joka osasi todistaa erilaisten asioiden olemassa olon. Tämän draaman avulla kertosimme päivän aikana opittuja asioita.

Lauantai-illan iltahartauden aiheena oli Jumalan huolenpito. Pelkosen kanssa halusimme antaa lapsille elämyksen, joka opettaisi heille jotain Jumalan huolenpidosta. Kuljetimme yhdessä muiden ohjaajien ja isosten kanssa lapset yksi kerrallaan Enä-Sepän päärakennukselta majoitusrakennuksen saliin. Lasten silmät oli sidottu. Ohjaajan tehtävänä oli huolehtia matkan turvallisuudesta. Maaston ollessa tasaista ja esteetöntä ohjaaja pystyi olemaan vähän kauempana lapsesta. Lapset reagoivat tähän eri tavoin. Osa kulki sokkonakin määrätietoisesti eteenpäin. Osa taas pysähtyi heti, kun ei tuntenut ohjaajan kosketusta. Tämän oli tarkoitus kuvastaa sitä, että välillä meistä voi tuntua että Jumala on kaukana ja että olemme yksin. Kuitenkin Jumala on vierellä ja pitää meistä huolen. Eräs, jota kuljetin, kertoi että häntä ei pelottanut yhtään. Hän oli tuntenut ääneni ja luotti minuun. Ja silloinkin, kun kuljin noin metrin hänen edellään, hän kuuli soratiellä askeleeni. Hän tiesi, että on turvassa. Perillä salissa soi rauhallinen musiikki ja lapset ohjattiin istumaan patjoille. Heidän silmänsä olivat vielä sidotut ja yksi isonen tarjosi heille karkkia. Karkin tehtävänä oli konkretisoida sitä, että saamme odottaa Jumalalta kaikkea hyvää elämäämme. Lopuksi harjoite purettiin ja lapset saivat kertoa kokemuksistaan.

7.2 Yhtä juhlaa

Toinen leiri oli nimeltään Yhtä juhlaa. Leirin nimi tuli siitä, että vietimme samalla leirillä sekä joulua, että pääsiäistä. Leirin tavoitteena oli, että lapsi oppii ymmärtämään toisen uskonkohdan sisältöä. Lisäksi lapsi oppii ymmärtämään kirkkovuoden juhlien ja perinteiden sekä Jeesuksen elämän välisiä yhtymäkohtia.

Kävimme kirkkovuotta läpi alkaen adventista. Leirin aluksi valmistelimme yhdessä joulukoristeita ja valmistauduimme näin joulun viettoon. Lauoimme myös virren 15. Iltapalaksi oli joulupuuroa ja sen jälkeen siirryimme joulujuhlaan. Juhlan aluksi isokset esittivät joulukuvaelman stadin slangilla. Tämä toi tuttuun asiaan aivan uutta sävyä. Juhla päättyi siihen, että jokainen sai lahjapussin. Pussissa oli yksi aikaisemmin askarrelluista joulukoristeista. Jokainen sai laittaa oman lahjansa joulukuuseen yhteiseksi iloksi.

Lauantaina aamupäivällä kävimme läpi Jeesuksen elämää. Jeesus on ollut aina ja tulee olemaan aina. Kuinka tämän havainnollistaa lapsille? Viritimme punaisen narun ulos. Narun toinen pää piilotettiin halkokasan pressun alle., toinen pää vietiin lukitun oven taakse. Naru kuvasi Jeesuksen olemassaoloa, joka on alkanut ennen aikojen alkua. Naruun oli merkattu pyykkipojilla kohdat luominen, lankeemus, Jeesuksen syntymä, Jeesuksen kuolema sekä ylösnousemus. Jeesuksen olemassaolonlanka jatkuu suljetun oven taakse. Ovi on meille vielä lukittu, mutta kerran mekin pääsemme sinne maailmankaikkeuden hienoimpiin juhliin.

Iltapäivällä oli yhteisiä ulkoleikkejä. Ulkoilun lomassa pääsi yksi ryhmä kerrallaan tekemään köysitoimintaharjoitteen. Jokainen ryhmäläinen ripustettiin valjaista omaan naruunsa. Narut oli kierretty toistensa ympärille ja lasten tehtävänä oli toisiaan tuoppien saada solmu auki. Tämän käytännön toteutuksesta vastasi Aamos Pelkonen, joka on auktorisoitu köysitoiminnanohjaaja. Päiväjuoman ja laskiaispullien kautta siirryimme paastonaikaan ja Jeesuksen kärsimystiehen. Iltapäivän ruttujutussa Lehmonen kävi lasten kanssa läpi köysitoimintaharjoitteen. Elämässä voi tulla vastaan monenlaisia solmuja, joista kuitenkin yhdessä

selvitään. On kuitenkin yksi solmu, josta emme selviä. Se on synti. Siksi Jumala lähetti ainoan Poikansa maailmaan. Jeesus sovitti kaikkien meidän synnit.

Sunnuntaina aamulla vietimme pääsiäistä ja päätimme leirin Gospel Junior - jumalanpalvelukseen, jonka aiheena oli kirkkovuoden mukaisesti mikkelinpäivä.

7.3 Puolustus pelaa

Kevään 2011 Rutturreppu-leirin aiheena on kolmas uskonkohta. Se on siten trilogian päätösosa. Leirin nimi tulee siitä, että Pyhä Henki on meidän puolustajamme (Raamattu Joh. 14:16–17). Leirin tavoitteena on, että kolmas uskonkohta avautuisi lapsille ja sen sisältö tulisi tutuksi. Käsittelemme myös helluntain tapahtumia sekä kastetta.

Käsittelemme kolminaisuutta ja samalla kertaamme kahdella aikaisemmalla leirillä opittua. Jumalalalla on kolme persoonaa, Hän on Luoja, Lunastaja ja Pyhittäjä. Jokaisella persoonalla on omat tehtävänsä. Tätä voidaan havainnollistaa pölynimurin avulla. Leiriläisten silmät sidotaan ja heidät jaetaan kolmeen ryhmään. Yksi ryhmä saa tunnustella imurin virtajohtoa, toinen imurin runkoa ja kolmas imurin letkua. Kun kaikki ovat tunnustelleet omaa osaansa imurista, se peitetään viltillä. Sitten leiriläiset saavat ottaa siteet silmiltään ja kertoa, mitä tunsivat. Imuri muodostuu näistä kolmesta osasta ja ne ovat kaikki tärkeitä. Osat ovat erilaisia ja niillä kaikilla on oma tehtävänsä.

Tällä leirillä toteutamme myös luovuuspajat. Leiriläiset saavat valita musiikkipajasta, taidepajasta tai luovan ilmaisun pajasta oman mielenkiintonsa mukaan. Jumala on antanut meille jokaiselle erilaisia lahjoja, joilla voimme palvella toisia sekä rakentaa seurakuntaa. Ideana on, että luovuuspajat tuottavat jotakin leirin päätösjumalanpalvelukseen. Musiikkipaja musiikkia, taidepaja draaman esimerkiksi saarnaan liittyen ja taidepaja tekisi alttaritaulun.

Koska leirimainoksessa on jääkiekkoteema, pelaamme pöytälatkäturnauksen leirin aikana.

7.4 Oot Sä online?

Syksyn 2011 leirillä käymme läpi Isä meidän -rukouksen. Mitä nämä tutut sanat tarkoittavat? Jumala on aina online ja Hän suorastaan odottaa että me puhumme Hänelle. Tavoitteena on, että rituaalisen ulottuvuuden lisäksi nuo sanat saisivat myös opillista ulottuvuutta. Nämä ulottuvuudet on selitetty luvussa viisi.

Ruttujutuissa käsitellään ensin rukousta yleisesti ja sitten syvennyttään Isä meidän -rukouksen seitsemään pyyntöön. Leiriläiset saavat askarrella itselleen taulun, jossa on Isä meidän -rukous.

Rukouspolku haastaa leiriläisen miettimään Isä meidän -rukouksen pyyntöjä. Leiriläiset kiertävät viitoitetun polun, jonka varrella on lapuilla rukouksen seitsemän eri pyyntöä. Pyyntöön alla on sen selitys Lutherin Vähä Katekismuksen mukaisesti sekä muutama pohdintakysymys. Rastilla voi olla myös jotain rekvisiittaa, joka havainnollistaa käsiteltävää asioita.

7.5 Lue käyttöohjeet

Kevään 2012 leirin aiheena on kymmenen käskyä. Käskyt ovat ihmisen käyttöohje. Tiedostan hyvin sen, että yksi viikonloppu on hyvin lyhyt aika käskyjen läpi käymiseen. Kuitenkin ensimmäinen ja toinen käsky käytiin läpi keväällä 2010 ja kaikki käskyt on käyty läpi kesän 2009 leirillä. Kirjassaan Leijapoika Hossein (2003, 25) toteaa, että on olemassa vain yksi synti, varkaus. Muut synnit ovat sen muunnelmia. Siitä tuli mieleeni, että käymme käskyt läpi tästä näkökulmasta. Mitä varastat ja keneltä, kun rikot jotakin käskyä? Monesti leireillä opetetut asiat ovat erityisesti vanhimmille leiriläisille hyvin tuttuja. Tästä seuraa helposti se, että motivaatio kuunnella on heikko. Siksi uudet näkökulmat tuttuihin asioihin ovat tervetulleita.

Leirin tavoitteena on, että lapsi sisäistää käskyjen tarkoituksen. Ne rajoittavat, mutta ennen kaikkea myös suojelevat. Jumalan lakia tulee noudattaa, mutta me syntiset ihmiset emme voi sitä täyttää. Jeesus täytti lain ristinkuolemallaan.

Tätä havainnollistetaan sillä, että leiriläiset yrittävät täyttää hiekalla kymmenen lain keilaa. Keilat ovat kierrätysmateriaalia, esimerkiksi tyhjiä perunalastupurkkeja. Purkkien kansiin on tehty pieniä reikiä ja kannet on teipattu tiukasti kiinni. Reikien tulee olla niin pieniä, että keilojen kokonaan täyttäminen on mahdotonta. Tehtävän tarkoituksena on osoittaa, että me ihmiset emme pysty täyttämään Jumalan lakia. Myöhemmin, esimerkiksi iltahartaudessa, keilat ovat täytettynä ristin juurella. Tämän tarkoituksena on luoda konkreettinen mielikuva siitä, että Jeesus on tehnyt meidän puolestamme sen, mihin me ihmiset emme pysty.

7.6 Työkalupakki

Tällä leirillä käydään läpi loput katekismuksesta: Raamattu, rippi, rukous ja siunaus sekä sakramentit. Nämä kaikki ovat tärkeitä työkaluja uskonelämän hoitamisessa.

Aloitetaan Raamatulla, joka on kirjasto. Sen läpi kulkee punainen lanka. Miksi Raamattu on niin tärkeä? Kuinka sitä kannattaa lukea? Leiriläisille esitellään OPKOn tarjoamia välineitä Raamatun lukemiseen. Näitä välineitä ovat raamatunlukuohjelma, kirjukurssit sekä aikamatka.com -sivusto.

Leirin aluksi tehdään rukoushelmet ja niiden merkitystä käydään läpi helmi helmeltä leirin aikana. Rukoushelmet ovat ruotsalaisen piispan Martin Lönnebon kehittämä tapa syventää henkilökohtaista rukouselämää. Holländer, Salmisaari & Storbacka (2002) ovat toimittaneet kirjan Lasten rukoushelmet. Tässä kirjassa on yksityiskohtaiset ohjeet helmistä sekä rukouksia, toimintaideoita sekä tarinavinkkejä.

Rukousta käsitellään yleisesti. Mitä tarkoittavat synnintunnustusrukous, esirukous ja siunaus? Ripistä opetetaan lyhyesti synnintunnustuksen yhteydessä. Samalla tämä on vähän kertausta syksyn 2011 Oot Sä online? -leiriltä. Tavoitteena on, että lapsi ymmärtää rukouksen merkityksen ja ottaa rukouksen käyttöön omassa arjessaan. Lisäksi leiriläinen oppii Herran siunauksen.

Sakramentit käydään lyhyesti läpi. Mitä ne ovat? Mitä ne vaikuttavat? Ohjaajalla on mukanaan passi. Mietitään yhdessä lasten kanssa sitä, mitä passi tarkoittaa, mihin sitä käytetään ja niin edelleen. Passista käy ilmi, minkä maan kansalaisia me olemme. Sitten ohjaaja esittelee kastetodistuksen. Kastetodistus on meidän passimme ja se kertoo siitä, että me olemme taivaan kansalaisia.

Leirin toisena iltana toteutetaan rukoushuone. Luokkatilaan rakennetaan useita alttareita, joilla jokaisella on oma merkitys. Jokaisella alttarilla on selkeät toimintaohjeet, niin että rastin tarkoitus tulee ymmärretyksi. Synnintunnustusalttarilla leiriläinen saa kirjoittaa oman synnintunnustuksensa lapulle ja naulata sitten lapun puiseen ristiin. Esirukousalttarilla ohjataan rukoilemaan yhteisten asioiden ja lähimmäisten puolesta. Altтари koostuu erilaisista kuvista, maailman kartasta tai karttapallosta, lyhyistä uutisista sekä muutamasta valmiista esirukouksesta. Esirukousalttarilla saa kirjoittaa pienille lapuille niitä esirukousaiheita, jotka ovat omalla sydämellä. Siunausalttarilla on siunauksen puu. Siihen voi jokainen liittää lapulla sellaisen henkilön nimen, jota tahtoo erityisesti siunata. Kiitosalttarilla lapset saavat piirtää tai kirjoittaa yhdelle isolle paperille niitä asioita, joista he ovat kiitollisia. Toivon alttarilla leiriläiset saavat sytyttää tuikkukynttilän. Jokainen pieni liekki laajentaa valoa ja pimeys väistyy.

Näin katekismus on käyty pääpiirteittäin läpi kolmessa vuodessa.

8 KATEKISMUS KÄTEEN JA LEIRILLE

Tämän opinnäytetyöprosessin aikana perehdyin Lutherin teologiaan sekä Tunustuskirjoihin. Löysin aarreaitan, josta jatkossakin voin ammentaa opetuksiini sisältöä. Ymmärsin, että perusasioita ei voi koskaan opetella ja opettaa liikaa.

Opinnäytetyö on kulkenut koko opintojen ajan mukana. Kolmen vuoden aikana olen ehtinyt keksiä lukemattoman määrän hyviä, vähemmän hyviä sekä luovia, jopa hulluja ideoita. Tätä aihetta ennen minulla on ollut kaksi opinnäytetyön alkua. Innosta ei ole ollut puutetta, ongelmana onkin ollut enemmän se, että ideoita on ollut paljon ja ne ovat paisuneet liikaa. Jossain vaiheessa mietin, että voisin tehdä opinnäytetyönä opinnäytetyöideapankin. Esimerkiksi Gospel Juniorformaatin olisi jonkun syytä tehdä opinnäytetyö. Ensi kesänä vietetään Rutturreppu-leirin 25-vuotisjuhlaa. Olisi hienoa, jos joku tekisi Rutturreppu-historiikin, jossa olisi kuvia ja kertomuksia tältä neljännesvuosisadan matkalta.

OPKOn ja Rutturreppu-työn historiasta selvyiden saaminen oli haastavaa. 1960-luvulla tapahtui paljon, ja se oli kuohunnan aikaa niin kirkossa, sen herätysliikkeissä kuin yhteiskunnassakin. Tästäkin aiheesta voisi tehdä yhden opinnäytetyön. Minulla ei valitettavasti ollut aikaa paneutua historiaan tässä työssä, eikä se ollut oman prosessini kannalta edes mielekästä. Korhosen kanssa käymäni keskustelu oli todella antoisa. Olen OPKOn nuori työntekijä, ja oman ammatti-identiteetin kannalta oli tärkeää saada kuulla toiminnan alkuvaiheista.

Eniten jäi harmittamaan se, että en voinut käyttää leireiltä ottamiani valokuvia havainnollistamaan tekstiä. Leiriläiset saivat leirikirjeen mukana turvallisuus-kyselyn, jossa kysyttiin vanhemmilta lupa lasten valokuvaukseen ja valokuvien julkaisemiseen OPKOn kotisivuilla, tiedotteissa ja muissa julkaisuissa. Olisin voinut lisätä tuohon listaan myös opinnäytetyöni, jos olisin silloin ymmärtänyt.

Toinen asia, joka jäi harmittamaan, on palautteen kerääminen leiriläisiltä. Ajatuksenani oli, että syksyn Yhtä juhlaa -leiriltä olisi kerätty palaute. Tämä jäi kuitenkin tekemättä. Selvin syy oli se, että en ollut sijoittanut sitä kiinteästi lopulli-

seen leiriohjelmaan. Näin palautteen kerääminen jäi ajatuksen tasolla kategori-
aan ”tehdään, jos ehditään”. Leirin viimeinen aamupäivä on yhtä hulinaa, ja sik-
si tärkeät asiat on sijoitettava ohjelmaan.

Opinnäytetyöprosessini jäi lyhyeksi. Tämän aiheen keksin vasta alkusyksystä
2010. Prosessi kulki nauhamaisesti mukana ja eteni ilman suurempia ponniste-
luja muiden opintojen lomassa. Varasin esitarkastukseen jättöä edeltäneen vii-
kon lähes kokonaan opinnäytetyölle ja sain työni lähes valmiiksi. Toisaalta olin
valmis siirtämään valmistumisen keväälle 2011, jolloin minulle olisi jäänyt aikaa
syventää tätä työtä. Halusin kuitenkin valmistua, jotta vapaudun työelämän
käyttöön. Päätin kaksi asiaa. Ensiksikin minä itse olen tärkeämpi kuin opinnäy-
tetyöni. Ja toiseksi, opinnäytetyöni ei ole koko elämäni. Annoin itselleni vapau-
den olla tekemättä opinnäytetyötä, silloin kun oli muita kiireellisempiä asioita
kesken.

En voi tietää, olenko itse toteuttamassa tätä laatimaani opetussuunnitelmaa
loppuun. Tässä on kuitenkin runko, jota täydentämällä lähes kuka tahansa voi
toteuttaa hyvän leirin. Katekismus kuuluu koululaisille, ja siitä riittää opittavaa
varmasti jokaiselle kristitylle.

LÄHTEET

- Aamenesta öylättiin, viitattu 22.8.2010. <http://www.evli2.fi/sanasto/index.php/Varhaisnuorisoty%C3%B6>
- Evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjat 2007. Helsinki: Kustannus Oy Arkki.
- Gassmann, Günther & Hendrix, Scott 2005. Johdatus luterilaiseen tunnustukseen. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Holländer, Anne; Salmensaari, Leena & Storbacka; Ann-Sofi 2002. Lasten rukoushelmet. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Hosseini, Khaled 2003. Leijapoika. 9. painos. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Hörkkö, Jouni 2000. Lasten katekismus. Helsinki: Uusi tie.
- Janatuinen, Mailis 2007. Ihmisen käyttöohjeet. Kauniainen: Perussanoma Oy.
- Jansa, Kati 2010. Varhaisnuorisotyö seurakunnissa. Teoksessa Eero Jokela & Heli Pruuk (toim.) Tosi iso, vielä pieni. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 266–282.
- Jokela, Eero 2010. Lapsen usko. Teoksessa Eero Jokela & Heli Pruuk (toim.) Tosi iso, vielä pieni. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 235–246.
- Jolkkonen, Jari 2001. Rukous. Teoksessa Pekka Kärkkäinen (toim.) Johdatus Lutherin teologiaan, 241–251. Helsinki: Kirjapaja.
- Junkkaala, Timo (toim.), 1983. Evankeliumi keskukseen. Pieksämäki: Sisälähetysseuran kirjapaino Raamattutalo.
- Kaskinen, Anna-Mari & Pekka 2001. Lapsen oma katekismus. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Katekismus 1999. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1999 käyttöön ottama suomennos.
- Ketola, Tapani 2002. Leirituuli. Käsikirja leiritoiminnan järjestäjille ja ohjaajille. Helsinki: Lastenkeskus Oy.
- Kinanen, Juha 2001. Leirille. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Korhonen, Riitta-Maija 2010. Henkilökohtainen tiedonanto 6.10.2010.
- Lempiäinen, Pentti 1995. Pyhät ajat. 4. painos. Helsinki: Kirjapaja Oy.

- Luukkonen, Liisa (toim.) 1997. Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 63–82.
- Norvanto, Jukka 2002. Kuninkaan evankeliumi. Kauniainen: Perussanoma Oy.
- Pihkala, Juha 2009. Uskoa tiedosta ja tietoa uskosta. Johdatus dogmatiikkaan. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Poikien ja tyttöjen keskus 2009. Viitattu 24.10.2010. http://www.ptk.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=528%3A-varhaisnuori-termin-ktjaus&Itemid=50
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Ritokoski, Sami 2010. Lapsi ja kaverit. Teoksessa Eero Jokela & Heli Pruuk (toim.) Tosi iso, vielä pieni. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 59–78

LIITE 1: KEVÄÄN 2010 RUTTUREPPU-LEIRI - TUNNUSTANI!- IHMEELLISTÄ!

9.-11.4.2010 Enä-Sepässä

Perjantai 9.4.

- 18.00 Saapuminen**
 19.00 Aloitus: IHMEELLISTÄ!
 - Ryhmytystä, ilmapiirin luomista
20.30 Iltapala
 21.30 Iltahartaus
 22.30 Hiljaisuus

Lauantai 10.4.

- 8.00 Herätys**
8.30 Aamupala
 9.30 Ruttujuttu I "Minä uskon Jumalaan." Mikä on Jumala? Kuka on Jumala? Jumala haluaa tulla tunnetuksi? Jumalan nimi. Jeesuksessa on Jumalan nimi. "Minä olen".
12.00 Lounas
 13.30 Ulkoilua
15.00 Päiväjuoma
 15.30 Ruttujuttu II – Isä, Kaikkivaltias: Jeesuksen Isä ja meidän Isä. Jumalan lapseus, Kaste ja Usko. Haluaa, että meillä on Isä-Lapsi – suhde.
16.30 Päivällinen
17.00 Saunat
18.00 Saunat
 19.00 Iltaojelma: TUNNUSTANI!
20.30 Iltapala
 21.30 Iltahartaus.
 22.30 Hiljaisuus

Sunnuntai 11.4.

- 8.00 Herätys**
8.30 Aamupala + lipunnosto

- 9.30 Ruttujuttu III – Taivaan ja maan Luoja: Ihmisen arvo Jumalan luomana. Jumalan kuva.
- 11.00 Siivous + jumalanpalveluksen valmistelua
- 12.00 Lounas**
- 13.00 Leirijumalanpalvelus – TUNNUSTAN! IHMEELLISTÄ!**
- 14.00 Kotiin lähtö**

LIITE 2: SYKSYN 2010 RUTTUREPPU-LEIRI – YHTÄ JUHLAA**1.-3.10.2010 Enä-Sepässä****Perjantai 1.10****18.00 Saapuminen**

19.00 Alkaa adventista

Tervetuloa&Säännöt. Ryhmäytystä & joulukoristeiden askartelua.

20.00 Iltapala:Joulupuuro

21.00 Joulujuhla: Jouluevankeliumi stadiksi, leikkiä, joulukuusen koristelu.

22.30 Hiljaisuus. Iltalauluna Jouluyö, juhlayö

Lauantai 10.4.

8.00 Herätys.

8.30 Aamupala

Aamuhartaus

9.30 Ruttujuttu I ”Ja Jeesukseen Kristukseen, Jumalan ainoaan Poikaan, meidän Herraamme, joka sikisi Pyhästä Hengestä, syntyi neitsyt Mariasta,”

- Nimilappujen askartelu.

- Ryhmätehtävä 1: Jokainen etsii lehdestä kuvan, joka kertoo hänelle jotain Jeesuksesta ja Hänen elämästään. Mihin raamatunkohtaan kuva liittyy? Kuvat liimataan isolle paperille ja viereen kirjoitetaan raamatunkohta. Puretaan yhdessä.

- Opetus: Jeesus tosi Jumala ja tosi ihminen. Poimintoja kateksimuksesta.

- Ryhmätehtävä 2: Pahvilapuille on kirjoitettu raamatunkohtia. Joka ryhmälle jaetaan muutama lappu ja he etsivät kohdan ja kirjoittavat tekstin lapulle. Ulos on viritetty pitkä köysi, joka alkaa jostain piilosta ja päättyy lukitun oven taakse. Köyteen on merkattu pyykkipojilla luominen ja muutamia muita tapahtumia. Lasten tulee laittaa omat raamatunkohtansa oikealle kohdalle Jeesuksen elämää. Lopuksi käydään yhdessä läpi, mitä Jeesuksen elämässä tapahtui. Jeesus on ollut aina olemassa ja tulee aina olemaan olemassa. Jeesuksen elämän lanka siis alkaa piilosta. Lukitulla ovella todetaan, että Jeesus on jo mennyt taivaaseen. Me emme sinne vielä pääse.

- 12.00 Lounas**
- 13.30 Ulkoilua. Leikkimistä isosten johdolla. Pienissä ryhmissä suoritetaan köysitoimintaharjoite solmukohtia 1.
- 15.00 Päiväjuoma: Laskiainen (Laskiaispulla)**
- 15.30 Ruttujuttu II. "...kärsi Pontius Pilatuksen aikana, ristiinnaulittiin, kuoli ja haudattiin. Astui alas tuonelaan..." Solmukohtia 2.
- Puretaan köysitoimintaharjoite.
  - Millaisia solmukohtia elämässä voi tulla?
  - Jeesus-palapelin kokoaminen. Kuvassa on kaunis auringonlasku, mutta kuvan merkitys paljastuu vasta, kun viimeinen pala, ristiä kantava Jeesus, laitetaan paikoilleen.
- 16.30 Päivällinen**
- 17.00 Saunat**
- 18.00 Saunat**
- 19.00 Iltaojelma: Silminnäkiöiden kertomuksia. Jaetaan ryhmä kahtia. Toinen puoli jää kirjoittamaan sisälle synnintunnustuksia ja esirukouksia, jotka luetaan jumalanpalveluksessa. Toinen ryhmä menee ulos ja jokaiselle annetaan käteen naula. Jos joku kysyy, niin vastataan, että Jumala kyllä tietää, mitä tekee. Ulkona ryhmä kohtaa sadanpäällikön, Jeesuksen äidin, Barabbaan sekä Pietarin, jotka kertovat mitä ajatuksia Jeesuksen kuolema herätti. Ryhmä siirtyy sisälle, ja sisällä oleva ryhmä ulos. Lopuksi kokoonnutaan kaikki kappelisiin. Sen alttari puetaan mustan ja alttarille laitetaan orjantappurakruunu. Meillä jokaisella on taskussa ne naulat, joilla Jeesus ristiinnaulittiin.
- 20.30 Iltapala: Vettä ja leipää**
- 21.30 Iltahartaus: Virsi 61 säkeistöt 1–3, Joh. 12: 24–26. Laitetaan multaa ruukkuun ja kylvetään siihen vehnäsiemeniä. Kerrataan samalla sitä, mitä laulettiin ja luettiin. Rukous ja lauletaan virsi loppuun. Päätetään hartaus sisaruspiiriin, jossa luetaan yhdessä Herran siunaus.
- 22.30 Hiljaisuus. Iltalauluna Maksettu on.

Sunnuntai 11.4.

8.00 Herätys. Jeesus on ylösnoussut! Kaikki äkkiä haudalle katsomaan! Haudalla enkeli kertoo, että Jeesus on totisesti ylösnoussut ja haudata on tyhjä! Kappelissa aamuhartaus. Virsi 88. Luetaan sama raamatunkohta, kuin illalla. Alttarilla on samanlainen ruukku, johon illalla kylvettiin siemen. Nyt siinä kuitenkin on jo korkea oras. Rukous ja virsi 104.

8.30 Aamupala

9.30 Ruttujuttu III ...” nousi kolmantena päivänä kuolleista, astui ylös taivaisiin. Istuu Jumalan, Isän Kaikkivaltiaan oikealla puolella ja on sieltä tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita.”

- Opetus katekismuksesta ja leirillä opittujen asioiden kokoamista.

- Ryhmätehtävä: Millaisia lööppejä Jeesuksen ylösnousemus herätti paikallislehdissä?

11.00 Siivous + jumalanpalveluksen valmistelua

12.00 Lounas

13.00 Leirijumalanpalvelus. Gospel junior ja senior. Mikkelinpäivä

14.00 Kotiin lähtö